

HARMINCÉVES A SZOLNOKI SZIMFONIKUS ZENEKAR

CSAK UTÁNPÓTLÁSI GONDJAIK NINCSENEK

Szolnok zenei életének kezdeiről egy kedves anekdota él a köztudatban. A történet szerint a múlt század közepén Liszt Ferencet átutazóban markos férfiak erőnek erejével arra kényszerítették, hogy zongorajátékával szórakoztassa a publikumot. Nem tudni, hogy van-e valóságalapja a szájról szájra járó történetnek, de tény, hogy a századforduló tájékán, s a későbbiekben is számos, jobbára kérészerű zenekar alakult a városban. A rövid életű rezesbandák, s kisebb-nagyobb együttesek után nem csoda, hogy amikor Bali Józsefet felkérték, hogy alakítson egy szimfonikus zenekart, sokan csak legyintettek, egy újabb sikertelen próbálkozásnak fogták fel a megbízást. Ezúttal tévedtek a hajdani szkeptikusok: a Szolnoki Szimfonikus Zenekar január 22-én ünnepi koncertet ad a Szigligeti Színházban 30. születésnapja alkalmából.

A mohácsi születésű Bali József friss zeneakadémiai diplomájával a kezében a Tisza partján, Szolnokon, a zeneiskolában, a színházban és a Varga Katalin Gimnáziumban kapott munkát. Még mielőtt bárki is azt hinné, hogy ez szép kis jövedelemmel járhatott, nagyon téved, az ifjú szakembernek innen-onnan „összespórolt” pénzből fizettek.

A megyei művelődési ház akkori igazgatója, Kálló Sándor 1965 szeptemberében kérte fel egy szimfonikus zenekar létrehozására és vezetésére. A fiatalok lelkesedésével látott munkához, még abban a hónapban összehívta a város zenészeit. A megbeszélésre húszan mentek el, és az a húsz muzsikussal - köztük Somosné Sűrű Erzsébet,

Kómvés Miklós, Puskás Dezső, Vincze Ferenc, Lakai Mátyás, Fancsali Oldamúr, Kelemen József, Márki József, Nagy Katalin, Novák Károly, Somos János - lett a zenekar alapítója. Néhányan közülük mindmáig tagjai az együttesnek.

- Októberben már el is kezdtük a próbákat - emlékezik vissza Bali József karnagy - a művelődési ház Mária utcai termében. Nem kis gondokat okozott a kevés hangszer és kotta, de a zene szeretete és a remény, hogy fennmarad, megerősödik a zenekar, éllette a lelkes kis csoportot.

Eleinte minden gázsí nélkül muzsikáltak, de később is, sokáig csak két bambira futotta a tiszteletdíj. Mégis mindenki ott volt a hét végi próbákon.

A zenekar 1966. január 30-án tartotta meg bemutatkozó hangversenyét a megyei művelődési ház színháztermében. A műsorban Mozart Don Giovanni-nyitánya, Schubert VIII. szimfóniája és Haydn D-dúr szimfóniája csendült fel. Az együttes repertoárján a későbbiekben is főleg klaszszikus művek szerepeltek, de nem idegenkedtek kortárs szerzők alkotásainak bemutatásától sem.

A szolnoki szimfonikusokat 1970-től bírta meg az Országos Filharmónia a felnőtt bérletes hangversenyeken való fellépésre. A zenekar az utóbbi időben 40-50 előadást tart évente, nagyobb részét diákoknak. Az évtizedek során megszerezte nemzedékek egész sora ismerte, szerette meg a komolyzenét a szolnoki zenekarnak köszönhetően. S az ifjúság zenei nevelésében elért sikerek legalább akkora eredménynek számítanak, mint az országos vagy külföldi szakmai elismerések.

Kómvés Miklós, aki tíz évig volt a zenekar titkára, elmondta, hogy anynyira nem volt fogadóképes közönség Szolnokon, hogy például amikor Fischer Annie lépett fel, tizenöt-húszan hallgatták meg. S hogy ma már ez a szégyen aligha eshetne meg, abban igazán nagy szerepet játszott a zenekar immár három évtizedes működése.

A szolnoki muzsikuskok 1982. óta szerepelnek külföldön. Eddig Franciaországban, Németországban, Finnországban, Ausztriában, Olaszországban, Tallinban léptek fel, s azóta is újra várt vendégek. Ez azt jelenti, hogy a házigazdának tetszett az együttes előadása. De a mára már ötven zenészből álló együttes nem kis pénzbe kerül.

Egyébként februárban, mint Benedek Sándortól megtudtuk, amolyan ízelítőként a zenekar tagjaiból alakult fúvósötös Japánba utazik vendégszereplésre, s Bali Józsefet pedig meghívták vendégkarnagynak a felkelő nap országába. S ki tudja, talán egyszer még az egész zenekar is eljuthat a távoli országba.

Csak hát az anyagiak! A zenekar működtetésére is csak igen szűken futja az éves költségvetésből, amely éppen tavaly emelkedett mindössze tízmillió forintra. Nem is beszélve arról, hogy a több tízmillió forint értékű „hangszerpark” felújítására is költeni kellene, jöllehet a zenészek egy része saját hangszerén játszik.

Az együttesnek egyedül csak utánpótlási gondjai nincsenek, az évtizedek során egyre nagyobb rangot jelent a zenekarban játszani, hiszen olyan neves vendégművészekkel léptek fel,

mint Farkas Ferenc, Petrovics Emil, Gregor József, Gulyás Dénes, Kóródi András, Onczay Csaba, Perényi Eszter, Pitti Katalin, Útő Endre, Tusa Erzsébet, Szenthelyi Miklós, Szendrey-Karper László, s sorolhatnánk hosszasan a sztárnévsort, kiegészítve a külföldi vendégkarnagyokkal, akik igen nagy elégedettséggel szóltak a zenekar felkészültségéről. Tény és való, a lassan krisztusi korba lépő zenekar már régen kinőtte az amatőr szintet - nem mintha az amatőrség minden esetben pejoratív értelmű lenne - a zenészek mindig képzett szakemberek, mesterek hangszereiknek. Meggyőződhattunk erről több alkalommal is, talán elég, ha most arról az estről tesziünk említést, amikor Beethoven IX. szimfóniáját adták elő a debreceni Kodály Kórossal, vagy a Szigligeti Színház West Side Story című előadására gondolunk, amelyben néhány pesti kollégával a zenekar muzsikusi játszanak.

Az együttes születésnap koncertjét ismét megtisztelti jelenlétével, illetve dirigálásával Petrovics Emil.

A zeneszerző I. kantátáját adják elő, s hogy még mit, az egyelőre hadd maradjon meglepetés. A próba, amelyen részt vehetünk, mindenesetre emlékezetes koncertet ígér. Csak né lett volna - persze csak az én számomra - idegfeszítő. Amikor már átadtam volna a lelkem a zene gyönyörűségének, Bali József még mindig elégedetlen, s előről kezdik a darabot. Közben elpattan egy húr a hegedűn. A hangszer tulajdonosa, a továbbiakban jobb híján a partitúrát lapozza társa előtt. Szinte szégyellem türelmetlenségemet, hiszen a próba után mindenki, akit csak megkérdezek, nyugodt, ki az alkalmi ebédjét majszolja, mások sietve csomagolnak, s vannak, akik dúdolják a csodaszép Liszt-dallamot. Megszokták az idegfeszítő próbát, amit bőségesen kárpótolnak az elért sikerek. Csiki István oboás, a törökszentmiklósi zeneiskola tanára azt mondja, hogy azért pályázta meg annak idején a zenetanári állást, mert benne volt a zenekarban játszás lehetősége is. 1979. óta oboázik az együttesben, s úgy érzi, saját szakmai fejlődésében nagyon sokat köszönhet a zenekarnak. S a legnagyobb élménye?

- Azt hiszem, a zenekar nélkül sosem adatott volna meg, hogy játszhasam a

híres linzi Bruckner-Hausban. Számomra életre szóló élmény volt - emlékezik vissza.

A brácsás, Zbiskó Zoltán immár második éve ingázik Karcagról Szolnokra a próbákra, fellépésekre.

- Tízéves szünet után játszom újra szimfonikus zenekarban - mondja. Budapesten a Honvéd Művészegyüttes zenekarában brácsáztam, mielőtt Karcagra kerültem. A zeneiskolában tanítok, s kamarazenekarban, helyben is játszhatnak, nekem azonban a szimfonikus zenekar hangzása hiányzott, ezért járok Szolnokra.

- Nem fárasztó?

- Erre nem gondolok. A művészet számomra feloldást ad, segít felülemelkedni a hétköznapi gondokon.

A próbák, a fellépések, s közben természetesen a munka bizony egész napos elfoglaltságot ad a Szolnokon élőknek is. Somosné Sűrű Erzsébet, aki huszonöt éve a zenekar koncertmestere is, a délelőtti próba után este 7-ig tanít a zeneiskolában, s utána még gyakran a színházban játszik. Őt egyébként utolsó éves főiskolásként hívták haza a zenekarba. A tehetséges hegedűst sokfelé hívták itthon és külföldön is, de mindig maradt. Szolnokra kötötte a város szeretete, a szülei, a rokonság, amelyben ugyan nem volt egyetlen hivatásos zenész sem, de mindenki rajongott a komolyzenéért. A három évtized alatt számtalan tanítványából lett zenész, még cigányprímás is akad közöttük, sokan kórusban énekelnek, mások énektanárok lettek, s ami mindannyiukban közös, megszerették a komolyzenét, rendszeres látogatói a hangversenytermeknek.

Somosné Sűrű Erzsébet, akárcsak a zenekar számos muzsikusa, saját hangszeren játszik. Csodálatos hegedűje éppen százéves az idén. S bizony, ha netán elszakadna rajta egy húr, öt-tízezer forintba kerülne rá egy húrkészlet... majdnem kéthavi gázsija menne rá. De hát a zenélést senki sem a pénzért csinálja.

S hogy mik voltak számára a legszebb élmények? A sor meglehetősen hosszú, a klauszi zenei fesztiváltól addig a tavalyi szolnoki koncertig, amelyen édes-gyermekeként szeretett nevelt fia vezényelte az együttest, s ő is, s a férje is játszott a zenekarban. Az egész család! Bizony még egy könny-

csepp is legördült az arcán a boldogságtól.

- A legszebb hangszer a zenekar - vallja. - A hangszerek különböző, egymást kiegészítő hangzása, a zenészek közös akarata, együttműködése olyan kohéziós erő, amely remélhetőleg újabb harminc évig, de inkább még tovább együtt tartja a zenekart.

S nemcsak a koncertmester gondolja így, hanem mindannyian azt remélik, hogy a mostani nehéz idők után igazi profi együttesként működik majd a zenekar, nemcsak a maguk, hanem a közönség örömeire.

Túl Gizella

A szegedi szimfonikusok Szingapúrban

Tegnap szingapúri és malajziai turnéra indult a Szegedi Szimfonikus Zenekar. Az 50 taggal utazó együttes január 29-én és 31-én a szingapúri Jubileum Hallban ad hangversenyt. A koncert első részében Cecilia Chu-Cheng dirigálásával egy kínai szerző A Sárga folyónál című kantátája és Mozart G-moll szimfóniája hangzik el, a második részben Acél Ervin, a zenekar igazgató-karnagyának vezényletével Mascagni Parasztszünet című operáját adják elő. Santuzza szerepét Szonda Éva, a Szedi Nemzeti Színház magánénekeese alakítja. A harmadik szingapúri koncertre február 1-jén kerül sor, amelynek műsorán Richard Frank, Japánban élő svájci zongoraművész közreműködésével Liszt és Mozart versenyművek szerepelnek. Ugyanezt a hangversenyt Malajzia fővárosában, Kuala Lumpurban is megismétlik. A szegedi szimfonikusok nem először járnak a térségben, Acél Ervin vezetésével 1994 decemberében Tajvan szigetén adtak nagy sikerű koncertsorozatot.